

HISTORIEN BAKOM VÄNORTERNA PITEÅ OCH ST. BARTHÉLEMY

Vad kan ha fört samman två så geografiskt vitt åtskilda orter som ön St. Barthélemy i Västindien och Piteå i norra Sverige?

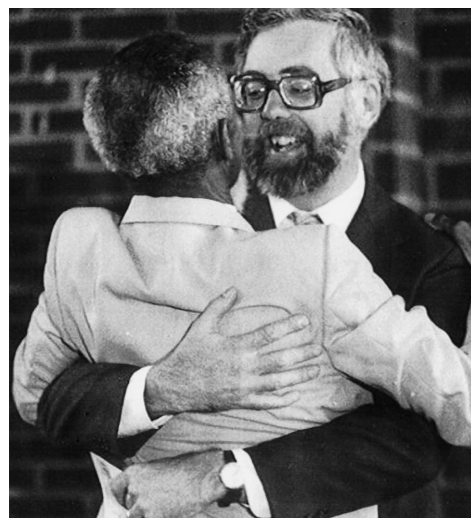
DET BÖRjade MED FYRA "SAILORS" FRÅN PITEÅ

I februari-mars 1976 seglade övertecknad tillsammans tre andra äventyrslystna medlemmar av Pitea Segelsällskap genom nordöstra Sma Antillerna med den forna svenska ön under vinden som huvudmal. Därvid knöts värdefulla vänskapskontakter, som ledde till att tre öbor – Daniel Blanchard, Marius Stakelborough och den sistnämndes dotter Judith – i september 1977 besökte Pitea och då bl.a. lärde känna Pitea kommunfullmäktiges ordf. Tage Hansson

OFFICIELL START SKEDDE 1977

Den 22 december 1977 fattade Pitea kommunfullmäktige formellt beslut om ett inledande av en officiell vänortsförbindelse med St. Barthélemy kommun och några veckor senare togs motsvarande beslut i öns konselj.

I januari 1978 firades 100-årsminnet av Sveriges återlämnande av ön till Frankrike med bl. a. Tage Hansson, ordf. i Svenska St. Barthélemysällskapet Olle Nyman, Sveriges ambassadör i Venezuela, Hans Ewerlöf, och ett svenskt folkdanslag närvarande under festligheterna på ön. I juli samma år anlände kurator Berit Dahlblom till ön som första pitebo efter vänortsförbindelsens etablerande. Omvänt besökte en månad senare Claude och

Vänortsfördraget firades med en riktig norrländsk björnkram, när Per Tingbrand i maj 1979 omfamnade Marius i Pitea Stadshus.

Annie Persson, Malte Leinehed och Adelia Källström har betytt mycket för relationen Pitea - St Barth. Damerna ses här klädda i Pite Ålvdals hembygdsdräkt på ön i november 1984.

Joséphine Querrard med tre barn Pitea.

Tva personer, som betydde mycket för vänortsförhållandet under de första åren, var de två ordf. i Pitea kommunfullmäktige, Tage Hansson († 1989) och Axel Bogren († 1988), vilka var för sig rönta den livligaste uppskattning från öbornas sida. I detta sammanhang bör också nämnas förra kommunalrådet resp. kommunfullm. ordf. Annie Persson och privatpersonen Adelia Källström, som bägge generöst medverkat vid mottagandet av våra vänner från St. Barthélemy och spritt sa mycken glädje omkring sig under

besök på var vänort.

TRE MUSKETÖRER TILL PITEÅ

I maj 1979 kom en officiell tremannadelegation från St. Barthélemy – Daniel Blanchard, Jean Magras och Marius Stakelborough – till Pitea för en festligt inramad invigning av vänortsförhållandet i stads- husets sessionssal (se bild).

PITEÅDAGEN = FOLKFEST

Samma år instiftades nere på ön den arliga Piteadagen som arrangeras den 15 augusti på stranden vid Anse de Public strax utanför Gustavia. Le Jour de Pitea eller Pitea Day, som alltid är en helgdag, har med aren utvecklats till en veritabel folkfest med stor uppslutning. Stora skror av män, kvinnor och barn firar vänortsförhållandet med olika familjevänliga aktiviteter som fisketävlingar (största fisk, högsta sammanlagda vikten m.m), jolle- och kölbatsseglingar, volleyboll, säcklöpning, dragkamp och kransnedläggning på den svenska kyrkogården. Besökande svenskar kan ej undga att värmas av den spontana glädje, med vilken öborna

omfattar vänortstanken. Men lika exotiskt som vi finner solen, baden och de vajande palmerna vara i ett subtropiskt klimat lika exotiskt är det för St Barthborna att uppleva de stora viddernas djupa älgrika skogar och brusande forsar för att inte tala om alla uppskattade utflykter till Pite Lappmark.

HÄNDELSER ATT MINNAS

Under åren efter bildandet har ett flertal privata och officiella besök avlagts i båda riktningar. Bland dessa kan nämnas:

- I september 1985 anlände öns borgmästare Daniel Blanchard med hustru Viviane och tre barn till Pitea för att bl. a. officiellt inviga en St. Barthélemyutställning på Pitea Bibliotek och den gang- och cykelväg som löper från kanalen genom Pitea längs Norra Stadsfjärden ut till Svartudden och alltsedan dess bär namnet St. Barthélemypromenaden.

- En gruppresa om 16 St Barth-bor besökte i juni 1989 Pitea med ordf. för l'ASBAS, Charles Magras († 1990), i spetsen. Till inslagen i det arliga firandet av Piteadagen på St. Barthélemy hör att processionen på väg in till den svenska kyrkogården för nedläggande av en blomsterkrans först stannar upp vid denne hedersmans grav och betygar honom sin aktning.

PITEÅGATAN I GUSTAVIA

- I maj 1995 döptes den gamla svenska Köpmansgatan på La Pointe [svenskarnas Pynten] officiellt om till Rue de Pitea – Piteagatan, vilket ägde rum i samband med invigningen av det återupbyggda Wall House i närvaro av bl a den svenske ambassadören Peter Landelius i Carácas. Pitea representerades vid detta tillfälle av två seglare ur den kvartett, som ursprungligen landstigit på ön i februari 1976.

- Den 3 januari 2002 sköt vänortsutbytet ny fart efter att under några år legat i träda. Anledningen därtill var att St Barthélemy kommun invigde sitt nya stadshus på Pynten och Pitea därvid som sin minnesgava lät överlämna prototypen till St. Barthélemysällskapets personhistoriska verk "Who Was Who in St. Bartholomew during the Swedish Epoch?" [se St. Barthélemy Journalen nr 1/2002:1-2]

- Under 2004 förstärktes utbytet ytterligare, då först Daniel & Viviane Blanchard och Marius Stakelborough & Jane Davies medverkade vid Pitea kommuns firande av nationaldagen den 6 juni och sedan kommunalrådet Peter Roslund med familj medverkade vid firandet av Piteadagen den 15 augusti på ön.

Avslutningsvis bör framhållas den framträdande roll Pitea Segelsällskap spelat i vänortsutbytet, dels genom att i sin årsbok Sjørullan ge stort utrymme åt St. Barthiana, dels genom att arrangera skilda St. Barthélemyregattor och/eller St. Barth Lady Sail-kappseglingar, dels genom att i april 1984 arrangera en gruppresa till Västindien med eskadersegling till ön [se PSS Sjørulla 1985:92-177]. I detta sammanhang ma tilläggas, att Pitea kommun i maj 1979 skänkte en stor tennpokal – Coupe de Pitea – att utgöra ständigt vandrande pris i Piteadagens regatta medan övrigt St. Barthélemy kommun överlämnat en Coupe de St. Barthélemy som vandringpris till piteseglarna att kappsegla om. När det nu drar ihop sig till den 25:e upplagan av Gustavialoppet är det notabelt att den 9-årige Gabriel Wallstén från Farön blev den allra förste pitebon att springa Gustavialoppet den 30 november 1996 och hyllades för detta av pitevännerna Jean Magras och Marius Stakelborough vid malgangen.

LIONS- OCH ROTARYKLUBBAR

Alltsedan 1980-talet har vänskapliga relationer skapats mellan bägge orternas Lions- och Rotaryklubbar. När orkanen Luis i september 1995 slog St. Barth sönder och samman hörsammade Pitea kommun öbornas vädjan om akut hjälp och skickade ett parti nya presenteringar till ön för att täcka raserade tak. När 1997 Piteas kranbyar drabbades av svåra översvämningsskador startade ovannämnda l'ASBAS på ön en insamling, som ledde till att ett betydande penningbelopp slutligen ställdes till Svensbylidens hembygdsförenings disposition.

NY VÄNORTSFÖRENING BILDAD I PITEÅ 2004

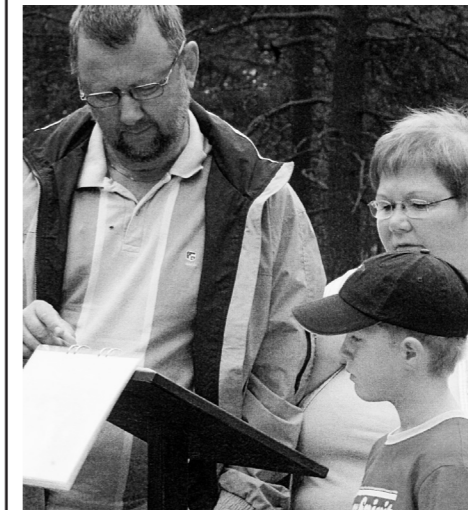
Hösten 2004 konstituerades en vänortsförening i Pitea, vilket badar gott inför framtiden. Ett gott samarbete har redan inletts med Svenska St. Barthélemysällskapet, som liksom vänortsföreningen Pitea – St. Barthélemy strävar efter att sprida kunskap om en liten ö på andra sidan oceanen vars befolkning fordom varit vara landsmän. Ett första armöte ägde rum inom vänortsföreningen i sessionssalen på Pitea stadshus den 14 mars 2005, varvid följande styrelse valdes: ordförande Thomas Wallstén, vice ordförande Anders Hedman, sekreterare Ingrid Marklund, kassör Agneta Kling och ledamot Patrik Jansson.

St. Barth dagen Piteå 2005

Solen skiner, havet glittrar...

..., flyttfaglarna förbereder sig för varmare kontinenter i den klara höga augustiluft. Just idag känns det lite extra spännande för styrelsen i Pitea- St. Barths vänortsförening da det här är dagen da St. Barth regattan ska återupptas efter många år. Den knappt märkbara sjöbrisen gör att jag som landkrabba undrar om man överhuvudtaget ska kunna genomföra en regatta en sådan här vindstilla dag.

Förberedelserna i och utanför segelsällskapets klubbstuga är full igång. Rolf Wennberg gör i ordning bilder från St. Barth, signerade den franska konstnärinnan Jeannine Hervé. Styrelsemedlemmarna gar inte att missa. De bär alla sina för dagen nya tröjor där det står AMI St. Barth - Pitea på ryggen och Vän Pitea- St. Barth på bröstet. Anders och Ingrid sätter upp stora skyltar sa att ingen som kommer på E4 ska missa att det är en St. Barth dag just idag. Fran köket kommer kaffedoften och själv gar jag iväg för att sätta upp en tipsrunda med fragor om St. Barth. I hamnen börjar folket att röra på sig. En del kommer nymornade upp från sina batar och andra sitter på däck med en kopp kaffe i handen. Redan igår startade Pitea segelsällskap, PSS helgen med en "Lady Sail" och idag arrangerar segelsällskapet tillsammans med vänortsföreningen

Tipspromenad fanns bl a med på programmet.

och kommunen bade vänortsdag och regatta. Flera av deltagarna som har sovit i sina batar börjar nu förbereda sig för dagens kappsegling. Alla tycks lita på att vinden ska komma.

Björn, från segelsällskapet förbereder för Boulespel och ett par av Piteas konstnärer finns på plats för att förbereda dagens kollektivmalning. Sa har det också ställt "Aktiviteter med franska förtecken" i annonsen. Förberedelserna sker till svenska sommarsanger av Pitea Kammarkör.

Morgonrösterna blir snart klara och sangarglädjen fyller gardsplanen framför PSS klubbstuga. Att de inte övat sedan i varas är svart att tro.

Klockan blir 11 och parkeringsplatsen fylls snabbt av bilar, vänner av St. Barth. Manga har varit på ön och längtar tillbaka, andra har hört talas om den fantastiska ön och längtar dit. Framför klubbstugan finns ett notställ med en liten utställning om St. Barth. Manga stannar och läser. Det finns en nyfikenhet på den lilla ö langt borta i Karibien som har en speciell plats i manga pitebors hjärtan.

- När är det dags att aka dit igen, hör jag nagon fragar

- Minns du..., och sa kommer leenden och gemensamma minnen. De flesta som kommer har nagon relation till ön och öborna.

I december är det 28 år sedan fullmäktige i Pitea formellt fattade ett beslut om ett vänortsförhållande mellan Pitea och St Barthélemy. Under åren har de personliga kontakterna varit manga och betydelsefulla men det tog nästan 28 år innan Pitea bildade en vänortsförening. En vänortsförening som den 14 augusti 2005 genomförde sitt första officiella arrangemang, helt i linje med de stadgar som finns antagna för föreningen, att "arrangera aktiviteter i Pitea i syfte att sprida kunskap om och stärka banden med St. Barthélemy."

Den 14 augusti 2005 firades St Barthélemydagen i Pitea med bl a den återupptagna Regattan på programmet. Bilden är tagen precis efter startskottet.